

Ruslan Skupskyi
*Doctor of Economics Sciences, Full Professor,
Head of the Department of Entrepreneurship,
Management and Administration
Separate Structural Subdivision of Higher Education Institution
«Open International University of Human Development «Ukraine»
Mykolaiv Institute of Human Development
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1522-6101>*

Скупський Р.М.
*доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри підприємництва, управління та адміністрування
Відокремленого структурного підрозділу закладу вищої освіти
«Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»
Миколаївський інститут розвитку людини
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1522-6101>*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-576-1-34>

INVESTMENT-ATTRACTIVE PRIORITIES FOR THE DEVELOPMENT OF THE AGRICULTURAL SECTOR OF UKRAINE

ІНВЕСТИЦІЙНО-ПРИВАБЛИВІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Україна міцно утримує позицію одного з ключових гравців на світовій аграрній арені, а її агропродовольчий сектор демонструє стійкість і адаптивність навіть в умовах тривалих криз. Аналітики зазначають, що після стабілізації ситуації в країні привабливість цього сектору для інвесторів значно зросте завдяки його стратегічній ролі у забезпеченні економічного зростання та глобальної продовольчої безпеки.

За оцінками фахівців, інвестиційний потенціал агросектору вже перевищує 34 млрд доларів США, що підтверджує значні перспективи розвитку галузі. Ба більше, соціологічні дослідження свідчать, що навіть у період військового конфлікту понад 16% інвесторів розглядають вкладення в землі с/г призначення як надійну інвестицію. Це пояснюється тим, що поточні ціни на землю ще не досягли прогнозованого зростання на 70%, яке очікується після 1 січня 2024 року [1].

Сучасний український агробізнес характеризується високою потребою в інвестиціях практично у всіх сегментах, оскільки обмеженість фінансових ресурсів створює значний потенціал для подальшого розвитку галузі. Серед ключових напрямів, що заслуговують на увагу інвесторів, варто виокремити:

Селекція та насінництво сільськогосподарських культур, які мають стратегічне значення для продовольчої безпеки та підвищення ефективності агровиробництва. За останні 5–6 років у розвиток вітчизняного насінництва було інвестовано близько 100 млн доларів США, що дозволило суттєво зменшити залежність українських аграріїв від імпорту посівного матеріалу. Інвестиційна привабливість цього напрямку також зумовлена відносно коротким періодом окупності проєктів – усього 3–4 роки, що робить селекцію та насінництво одним із перспективних сегментів для залучення капіталу в український агросектор.

Оновлення парку сільськогосподарської техніки та машин. За оцінками експертів, зношеність тракторів у сільськогосподарських підприємствах перевищує 70%, а зернозбиральних комбайнів – 80–90%, що призводить до значних економічних втрат. До того ж, через використання застарілої техніки: витрати паливно-мастильних матеріалів збільшуються в середньому на 30%; втрати врожаю сягають 10–15%; забезпеченість технікою відповідає лише 60–65% від технологічної потреби.

Інвестиції в модернізацію машинно-тракторного парку мають відносно короткий термін окупності – 2–3 роки, що робить цей сегмент привабливим для капіталовкладень. Розширення фінансових механізмів підтримки, таких як лізинг, державне співфінансування та кредитні програми для аграріїв, сприятиме оновленню технічної бази та підвищенню ефективності агропромислового виробництва тощо [2].

Відновлення та модернізація зрошувальних та гідро-меліоративних систем. Україна володіє значним потенціалом у сфері зрошуваного землеробства, однак його ефективне використання потребує суттєвих інвестицій та модернізації інфраструктури. Із задекларованих 1,77 млн га зрошуваних земель (без урахування АР Крим) у період 2018–2021 років в експлуатації перебувало понад 500 тис. га.

Однак руйнування дамби Каховського водосховища призвело до скорочення площ зрошуваних земель на 95%, і вже у 2023 році цей показник знизився до 15 тис. га. При цьому 78% зрошуваних площ України були залежними від Каховської зрошувальної системи, що демонструє масштаб проблеми [3].

Значне розширення площі зрошуваного землеробства потребує капіталовкладень у розмірі 1–2 тис. доларів США на 1 га, залежно від типу встановлюваних систем. При цьому інвестиційна окупність таких проєктів залишається досить швидкою: для цукрових буряків – 1–2 роки; для кукурудзи та сої – 2–3 роки.

Виробнича інфраструктура для зберігання, післязбиральної доробки, транспортування та портової перевалки агропродукції. За оцінками експертів, щорічні додаткові витрати українських агровиробників на транспортування зернових коливаються від 600 млн до

1,6 млрд доларів США. Основними причинами цього є завищені тарифи на перевезення, неефективність логістичних маршрутів, монополізація ринку перевезень та високі витрати на портову інфраструктуру.

Порівняно з США та Німеччиною, транспортні витрати в Україні перевищують їх у 1,4–1,6 рази, що суттєво знижує конкурентоспроможність українських експортерів на світових ринках. Така ситуація спонукає великих агровиробників активно інвестувати у розвиток власної логістичної інфраструктури, будівництво перевантажувальних терміналів та модернізацію транспортних ланцюгів [4].

Вирощування зернових та олійних культур. Виробництво зерна та олійних культур залишається одним із найбільш привабливих для інвестування напрямів у аграрному секторі. Цьому є кілька пояснень: по-перше, цей сектор характеризується відносно високою рентабельністю, яка може варіюватися від 25 до 60% залежно від типу культури, погодних умов та технологічного рівня підприємства; по-друге, для старту діяльності необхідні помірковані інвестиції – від 1 до 2 тисяч доларів США на кожен гектар. Окупність таких вкладень зазвичай займає від 2 до 4 років; по-третє, коливання цін на ці продукти менш суттєві, ніж на інші види агропродукції та продовольства.

Запровадження точного (прецизійного) землеробства. Згідно з даними Асоціації виробників сільськогосподарського обладнання США, точне землеробство має кілька суттєвих переваг, зокрема через: 1) збільшення врожайності на 4-22%; 2) зниження витрат на агрохімікати – економія до 7% на добривах, до 9% на агрохімікатах, а також до 6% на паливі; 3) збереження водних ресурсів, до 15–18% чистої води; 4) покращення стану ґрунтів, що дозволяє зберегти корисні мінерали і мікроелементи, а також запобігти заболочуванню та засоленню ґрунтів; 5) повний контроль над процесами; 6) високий рівень автоматизації виробничих процесів, що може досягати 50–80% [5].

Використання штучного інтелекту (ШІ) в автоматизації виробничих процесів. Запровадження інноваційних технологій ШІ (наприклад автоматична висадка розсади та збирання врожаю овочів) дозволить зменшити витрати на робочу силу, збільшити продуктивність та якість виробничих процесів, і як наслідок підвищити конкурентоспроможність агропродовольчої сфери та забезпечити стале зростання виробництва [6].

Агромаркетинг та реклама. Інвестиції в маркетинг і рекламу дозволять агровиробникам підвищити впізнаваність бренду, освоїти нові продовольчі ринки та збільшити продажі. Адже агропродовольча продукція вимагає більшої уваги з позицій маркетингу та реклами, ніж інші продукти. При цьому, маркетинговими каналами можуть стати – соціальні мережі, цифровий маркетинг і традиційні методи реклами тощо [7].

Література:

1. Роїк О. Агроінвестиції: глобальне бачення, локальні проблеми. Юридична газета. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/zemelne-agrarne-pravo/agro-investiciyi-globalne-bachennya-lokalni-problemi.html>
2. Манцевич Ю. М., Скупський Р.М., Мельничук Л.С. Новітня парадигма інвестиційних процесів аграрного сектору економіки. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2016. № 5. С. 99–107. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2016_5_18
3. Після руйнування греблі Каховського водосховища площа під зрошенням в Україні скоротилася на 95%. SuperAgronom.com. URL: <https://superagronom.com/news/20255-pislya-ruynuvannya-grebli-kahovskogo-vodoshovischa-ploscha-pid-zroshennyam-v-ukrayini-skorotilasya-na-95>
4. Шаповал О. Український АПК буде інвестувати себе сам (частина II). HUBs. URL: <http://hubs.ua/economy/ukrainskij-apk-budetinvestirovat-sebya-sam-chastii-63314.html>
5. Точне землеробство в Україні: визначення та перспективи. Онлайн-сервіс WEAGRO. URL: <https://weagro.com.ua/blog/tochne-zemlerobstvo-v-ukrayini-vyznachennya-ta-perspektyvy/>
6. Маргасова В., Вдовенко Н. Інвестиційне забезпечення розвитку аграрного сектору з урахуванням структурних змін для груп суспільних інтересів. *Проблеми та перспективи економіки та управління*. 2022. № 4(32). С. 109–120. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2022-4\(32\)-109-120](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2022-4(32)-109-120)
7. Скупський Р.М., Дубас Р.Г., Самофалова М.О. Сучасні ризики та пріоритети реалізації інвестиційної привабливості агропродовольчої сфери. *Вісник Університету «Україна». Серія: Економіка, менеджмент, маркетинг*. 2025. № 13 (40). С. 214–234. DOI: <https://doi.org/10.36994/2707-4110-2025-13-40-20>